

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

Педагогічна наука і освіта XXI століття

Науково-методичний журнал

Випуск 3

Засновано у 2023 році

Рівне – 2024

ЗМІСТ

Пустовіт Г., Петренко О., Баліка Л. Практико-орієнтована складова змісту позашкільної освіти.....	6
Вихрущ А., Христенко О. Цінності здобувачів вищої освіти медичного університету: теорія і практика.....	15
Карташова Л., Гуржій А., Смирнова І., Зайчук В. Методичні підходи формування комунікативної та фахової компетентності майбутніх докторів філософії в умовах дистанційного навчання.....	28
Коляда Н. Соціалізація дітей та молоді в недільних школах України (друга половина XIX – початок XX століття).....	39
Сухомлинська Л. Педагогічне прочитання міжнародних документів про гуманне ставлення до тварин.....	52
Бондар І. Використання творчих завдань у процесі підготовки майбутніх учителів історії.....	63
Гудовсек О. Нормативно-правові засади діяльності альтернативних приватних авторських шкіл в Україні.....	72
Єфременко А., Жогло В., Колоколов В., Хмелюк О., Крайник Я. Освіта тренерів з виду спорту в Україні: проблеми вдосконалення.....	80
Козлюк О., Гранюк В. Використання інклюзивної літератури в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.....	96
Levchuk I. Methodological apparatus and theoretical analysis of the problem of studying the spiritual, educational, social, charitable and public activities of orthodox brotherhoods in volyn in the 2nd half of the nineteenth and early twentieth centuries.....	105
Лоцман Р. «Живі мелодії села» у вокально-педагогічному репертуарі здобувачів факультетів мистецтв.....	115
Остапчук М., Романюк С. Статистичні методи у проведенні педагогічних досліджень (прикладний аспект).....	126
Остапчук Н., Шроль Т. Використання електронних ресурсів на різних етапах уроку інформатичної освітньої галузі в початкових класах.....	137
Панчук А., Панчук І., Шеретюк Ю., Панчук С. Гендерні відмінності у фітнесі: важливі складові спортивного життя.....	150
Петренко С. Змістове наповнення поняття «інформаційно-освітнє середовище університету».....	158
Самоліук А., Пальчик М. Визначення психологічних особливостей легкоатлетів у змагальній діяльності.....	168

Смалько О. Нові виклики перед сучасною освітою: невідворотні трансформації та необхідні навички.....	175
Снітовська О. Зарубіжні системи підготовки фахівців соціальної роботи у ЗВО в дискурсі української компаративістики.....	185
Соловей М. Діяльність Кам'янець-Подільського (з 1954 р. Хмельницького) обласного інституту удосконалення кваліфікації вчителів з перебудови викладання біології у другій половині 40-х – початку 50-х рр. XX ст.....	197
Trofimchuk V., Gerasymenko O., Trofimchuk L., Symonovych N. Project activities of students in technology lessons.....	212
Троценко В., Троценко Т. Народні рухливі ігри як один із засобів підвищення рухової активності дітей молодшого шкільного віку.....	220
Ціпан Т. С. Форми і методи полікультурного виховання дітей будинків сімейного типу.....	228
Чепурка О., Петренко І. Парадигмально-змістовий конструкт процесу формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії.....	236
Голя Г. Організація педагогічної практики в Луцькому педагогічному училищі (40-70-ті рр. XX ст.).....	246
Корнієнко М. Тенденції розвитку освітніх програм та методичного забезпечення іншомовної підготовки магістрів філології на сучасному етапі.....	256
Кузьмич А. Авторська інноватика в освіті Рівненщини: теоретичні засади проблеми.....	265
Лелюх С. Становлення та розвиток церковнопарафіяльного шкільництва на Волині у XIX – на початку XX століття.....	278
Попова К. Відображення взаємодії культур та народів у підручниках з всесвітньої історії для 7 класу (1995-2020 рр.).....	292
Акімов В. Педагогічні умови профілактики інформаційного насильства в освітньому середовищі педагогічних закладів вищої освіти.....	306
Koniakhin Y. The model of motivational and value determination of the formation of professional competences of future history teachers in the process of studying professional disciplines.....	316
Генсіцька-Антонюк Н. Використання методу контент-аналізу змісту шкільних підручників з алгебри для 7 класу.....	330

УДК 378. 4: 316. 77
DOI: 10.35619/pse.vi3.49

Петренко Сергій

кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-5311-0743
e-mail: serhii.petrenko@rshu.edu.ua

ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ ПОНЯТТЯ «ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ УНІВЕРСИТЕТУ»

Анотація. На основі наведених визначень доведено, що на сьогодні відсутня термінологічна єдність учених в трактуванні змістового наповнення поняття «інформаційно-освітнє середовище»: науковці тлумачать інформаційно-освітнє середовище то як сукупність технічних і програмних засобів зберігання, опрацювання й передання інформації, то як комплекс умов реалізації ІКТ в освітньому процесі, то як педагогічну систему (або підсистему педагогічної системи) й ін.

В одних визначеннях акцент робиться на освітній складовій, в інших – на технічних й навчально-методичних засобах, за допомогою яких реалізується освітній процес, є третіх – увага зосереджена на програмних засобах тощо.

З'ясовано, що під інформаційно-освітнім середовищем університету доцільно розуміти цілеспрямовано побудовану інноваційну педагогічну систему в освітній діяльності, створену на основі сучасних педагогічних, інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій, методів й інтеграції комп'ютерно орієнтованих засобів з інформаційно-ресурсним забезпеченням, призначену для адаптації сучасного освітнього процесу до умов інформаційного суспільства. ІОС – це складна система, що формується з різних підсистем (педагогічних, інформаційних, технічних і навчально-методичних), й спрямовано забезпечує освітній і супутній йому процеси, а також учасників цих процесів (здобувачі освіти, педагоги), сукупність умов, технології, методи, засоби, пристрої, ресурси.

Виокремлено структуру ІОС (рівень апаратних засобів ІОС; рівень програмних засобів та інформаційних систем; рівень комунікаційних технологій; рівень технологій освіти; рівень організаційно/функціональний (форми проведення навчальних і позааудиторних занять, управління освітнім процесом); рівень ресурсний (нагромадження, зберігання й надання ресурсів)), сформульовані принципи побудови інформаційно-освітнього середовища університету (багатокомпонентність, інтегральність, комплексність та інформаційність, розподільність, адаптивність, єдність, фундаментальність, захищеність).

Ключові слова: інформаційно-освітнє середовище університету, педагогічна система, підходи, освітні ресурси, інформаційні технології, засоби.

Постановка проблеми. Нині інформатизація охопила всі сфери суспільства, зокрема й освіту, що зумовило кардинальні зміни, спрямовані на підвищення якості освіти на основі використання сучасних інформаційних

технологій. Розвиток останніх передбачає розв'язання головного завдання інформатизації освіти в інформаційному суспільстві – створення інформаційно-освітнього середовища, яке здійснюється на основі державної підтримки, про що зазначається в Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні (2013) [9].

Під інформаційно-освітнім середовищем (ІОС) розуміється комплекс систематизованих сучасних освітніх ресурсів (включаючи телекомунікаційні) з необхідним методичним, технологічним і технічним супроводом, який забезпечує умови для організації, проведення й управління освітнім процесом і його якістю на усіх щаблях освіти. Для створення такого інформаційно-освітнього середовища необхідно не тільки повністю задіяти науково-методичний, організаційний і педагогічний потенціал усієї системи освіти, а й чітко усвідомити змістове наповнення самого поняття «інформаційно-освітнє середовище університету».

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз змістового наповнення поняття «інформаційно-освітнє середовище університету».

Аналіз останніх досягнень з проблеми. Прояв інтересу до теми інформаційно-освітнього середовища в науковому середовищі можна помітити з кінця ХХ ст. Більшість наукових праць, присвячених темі інформаційно-освітнього середовища, з'явилися на початку ХХІ ст., що засвідчує відносно нову актуалізацію проблеми формування ефективного інформаційно-освітнього середовища закладів освіти.

Теоретико-методологічні засади моделювання інформаційно-освітнього середовища схарактеризовані в працях В. Бикова, Л. Панченко; особливості формування інформаційно-освітнього середовища закладу освіти були предметом аналізу в працях Є. Долинського, М. Топузова, Г. Романової, А. Яновського; формування інформаційно-освітнього середовища ЗВО вивчали І. Захарова, В. Рахманов й ін. [2; 5; 13; 7; 11].

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливою функцією сучасної вищої освіти є створення такого освітнього середовища, яке дасть можливість кожному здобувачеві освіти отримати інформацію в тому обсязі й формі, що необхідні йому для самовдосконалення і самонавчання.

Аналіз змістового наповнення поняття «інформаційно-освітнє середовище університету» засвідчує, що в сучасній науці є досить багато різноманітних його тлумачень, які базуються на різних підходах.

В статті «Інформаційно-освітнє середовище в умовах дистанційного навчання» А. Яновський наводить й аналізує такі визначення:

– інформаційно-освітнє середовище – це сукупність умов, що реалізуються на базі інформаційних і комунікаційних технологій, спрямованих на здійснення освітньої діяльності, сприяють формуванню професійно значущих і соціально важливих якостей особистості в умовах інформатизації суспільства (І. Мовчан);

– інформаційно-освітнє середовище – це рухома педагогічна система, яка об'єднує у собі не тільки інформаційні освітні ресурси, комп'ютерні засоби навчання, педагогічні методи, технології, засоби управління освітнім процесом, а й організацію і зміст процесу професійного та особистісного розвитку і саморозвитку кожного студента. Тому завданнями інформаційно-освітнього середовища ЗВО є інформаційне, освітнє, комунікативне, діагностуюче, особистісно-розвиваюче і рефлексивне полікомпонентне наповнення (С. Назаров);

– інформаційно-освітнє середовище вищої школи розглядається в аспекті навчання окремого предмета, закладу вищої освіти, дистанційного навчання, відкритої освіти, персонального інформаційно-освітнього середовища викладача і здобувача (Л. Панченко);

– інформаційно-освітнє середовище включає у себе безліч інформаційних об'єктів і зв'язків між ними; засоби та технології для збирання, зберігання, передавання (трансляції), обробки, виробництва та поширення інформації, знань, засоби відтворення аудіовізуальної інформації; організаційно-правові структури, що підтримують інформаційні процеси (Е. Levina) [13].

Натомість, Г. Гордійчук інформаційне освітнє середовище трактує як логічне продовження й результат розвитку традиційного середовища навчання, визначає його як педагогічну систему, що об'єднує в собі інформаційні освітні ресурси, комп'ютерні засоби навчання, засоби управління навчальним процесом, педагогічні прийоми, методи і технології, спрямовані на формування інтелектуально-розвиненої соціально-значущої творчої особистості, що володіє необхідним рівнем професійних знань, умінь і навичок [4].

Таке ж саме визначення поняття «інформаційно-освітнє середовище» наводить М. Радченко: «...педагогічна система, що об'єднує інформаційні освітні ресурси, комп'ютерні засоби навчання, засоби управління процесом навчання, педагогічні прийоми, методи і технології, спрямовані на формування інтелектуально розвиненої й соціально значущої творчої особистості, що володіє необхідним рівнем професійних знань, умінь і навичок» [6].

Інформаційно-освітнє середовище як педагогічну систему визначає також й А. Гуралюк, в якій об'єднується електронний *campus* закладу освіти, засоби управління освітнім процесом, педагогічні технології та забезпечує формування інтелектуально-розвиненої, соціально-значущої, творчої особистості, яка володіє необхідним рівнем професійних знань, умінь і навичок для успішного життя і майбутньої професійної діяльності в інформаційному суспільстві [3, с.12].

Свою чергою, Т. Білоочко під інформаційно-освітнім середовищем розуміє системно організовану сукупність засобів передавання даних, інформаційних ресурсів, протоколів взаємодії, апаратно-програмного, організаційного та методичного забезпечення, що орієнтована на задоволення

потреб здобувачів освіти й педагогів. Крім того, ІОС має охоплювати комплекс інформаційних і цифрових освітніх ресурсів, сукупність технологічних середовищ; інформаційних і комунікаційних технологій, систему сучасних педагогічних технологій й ін. [1].

Натомість Г. Романова вважає, що інформаційно-освітнє середовище – це комплекс інформаційних освітніх ресурсів, серед них і цифрових освітніх ресурсів, сукупності технологічних засобів інформаційних та комунікаційних технологій, систем сучасних педагогічних технологій, що забезпечує навчально-методичну підтримку освітнього процесу [8].

А в працях І. Шахіної авторкою обґрунтовується думка, що інформаційне освітнє середовище являє собою цілісну систему підсистем, які функціонують і ведуть облік учасників освітнього процесу на основі сучасних інформаційно-технічних і навчально-методичних засобів [12].

«Складно структурованою соціотехнологічною та інформаційно-управлінською системою, до складу якої входять люди (суб'єкти управління та учасники освітнього процесу), а також різні за призначенням і особливостями будови техніко-технологічні об'єкти» вважає інформаційно-освітнє середовище закладу освіти М. Топузов [10].

Отже, представлені визначення дають підстави для висновку про те, що на сьогодні відсутня термінологічна єдність учених щодо визначення змістового наповнення поняття «інформаційно-освітнє середовище». Науковці тлумачать інформаційно-освітнє середовище то як сукупність технічних і програмних засобів зберігання, опрацювання й передання інформації; то як комплекс умов реалізації ІКТ в освітньому процесі, то як педагогічну систему (або підсистему педагогічної системи) й ін.

В одних визначеннях акцент робиться на освітній складовій, в інших – на технічних й навчально-методичних засобах, за допомогою яких реалізується освітній процес, в третіх – увага зосереджена на програмних засобах тощо.

Здійснений аналіз наведених тлумачень дає підстави для висновку про те, що більшість авторів сьогодні підходять до поняття «інформаційно-освітнє середовище» з позицій педагогічної науки, досліджуючи більше освітню складову поняття із застосуванням інформаційних технологій: формування електронних інтерактивних навчальних ресурсів, побудова освітніх порталів і порталів дистанційного навчання, електронних бібліотек. Велика кількість робіт присвячена аналізу суті й особливостям навчання в електронному освітньому просторі.

На нашу думку, значний інтерес представляє вивчення інформаційної складової поняття, а саме – можливості застосування сучасних інформаційних технологій для формування й забезпечення ефективного інформаційно-освітнього середовища університету, що дозволяє вносити, обробляти,

одержувати доступ до інформації не тільки здобувачам і викладачам, але й абітурієнтам, співробітникам різноманітних підрозділів ЗВО.

Базуючись на системному підході й зважаючи на міркування А. Гуралюка [3], під інформаційно-освітнім середовищем університету доцільно розуміти цілеспрямовано побудовану інноваційну педагогічну систему в освітній діяльності, створену на основі сучасних педагогічних, інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій, методів й інтеграції комп'ютерно орієнтованих засобів з інформаційно-ресурсним забезпеченням, призначену для адаптації сучасного освітнього процесу до умов інформаційного суспільства.

Тобто, ІОС – це складна система, що формується з різних підсистем (педагогічних, інформаційних, технічних і навчально-методичних), й спрямовано забезпечує освітній і супутні йому процеси, а також учасників цих процесів (здобувачі освіти, педагоги).

Теоретичне ядро всього ІОС становить сукупність таких взаємозалежних компонентів, як мета освіти, суб'єкти педагогічного процесу (педагог і здобувачі), зміст освіти (загальна, базова, професійна), методи і форми педагогічного процесу й матеріальна база (засоби).

Тож, структуру сучасного інформаційно-освітнього середовища з точки зору його наступної реалізації доцільно представити у вигляді рівнів, відповідних до рівнів організації освітнього простору: рівень апаратних засобів ІОС; рівень програмних засобів і інформаційних систем; рівень комунікаційних технологій; рівень технологій освіти; рівень організаційно/функціональний (форми проведення навчальних і позааудиторних занять, управління освітнім процесом); рівень ресурсний (нагромадження, зберігання й надання ресурсів).

Здійснений аналіз змістового наповнення поняття «інформаційно-освітнє середовище університету» дає змогу виокремити принципи побудови інформаційно-освітнього середовища університету:

Багатокомпонентність. Інформаційно-освітнє середовище університету – багатокомпонентне середовище, що охоплює умови, технології, навчально-методичні матеріали, наукомістке програмне забезпечення, методи, тренінгові системи, системи контролю знань, технічні засоби, бази даних і інформаційно-довідкові системи, сховища інформації будь-якого виду, також графіку, відео та ін., взаємопов'язані між собою.

Інтегральність. Інформаційний компонент ІОС повинен містити в собі необхідну сукупність базових знань у галузях науки й техніки з виходом на світові ресурси, зумовлених профілями підготовки фахівців, з огляду на міждисциплінарні зв'язки, інформаційно-довідкову базу додаткових освітніх матеріалів, що деталізують і поглиблюють знання.

Комплексність та інформаційність. Інформаційна складова повинна поєднувати в собі необхідну сукупність базових знань у професійній діяльності

і додаткові навчальні матеріали, що дають змогу поглиблювати й деталізувати знання, а також повинна враховувати міждисциплінарні зв'язки.

Розподільність. Інформаційний компонент ІОС, який оптимально розподіляє інформацію у сховищах (серверах) з урахуванням вимог і обмежень сучасних технічних засобів і економічної ефективності для найкращого забезпечення освітньої діяльності.

Адаптивність. ІОС не повинне відокремлюватися існуючою системою освіти й порушувати її структуру та принципи побудови, також повинне органічно трансформувати й модифікувати інформаційне ядро ІОС, адекватно відображаючи потреби суспільства.

Єдність. Можливість стійкої взаємодії ІОС й існуючих процесів.

Фундаментальність. Об'єднання існуючого досвіду, наукових досягнень і потенціалу викладачів.

Захищеність. Регламентований доступ до ІОС, гарантування безпеки інформації, її резервування, надійність роботи системи.

Безперечно, головним завданням усіх учасників освітнього процесу є освоєння інформаційно-освітнього середовища свого університету як простору, в якому здійснюється професійна педагогічна діяльність. При цьому інформаційно-освітнє середовище університету має вписуватися в інформаційні середовища більш високого рівня, єдине інформаційно-освітнє середовище регіону й країни.

Висновки і перспективи подальших розробок. Отже, на основі здійсненого аналізу можна зробити висновок про те, що в наш час відзначається значний інтерес до формування ефективного інформаційно-освітнього середовища університету як до визначального критерію функціонування й розвитку ЗВО. Розгляд існуючих визначень поняття «інформаційно-освітнього середовища» свідчить, що в одних визначеннях акцент робиться на освітній складовій, в інших – на технічних й навчально-методичних засобах, за допомогою яких реалізується освітній процес, в третіх – увага зосереджена на програмних засобах тощо.

Як підсумок наведене узагальнююче трактування: під інформаційно-освітнім середовищем університету доцільно розуміти цілеспрямовано побудовану інноваційну педагогічну систему в освітній діяльності, створену на основі сучасних педагогічних, інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій, методів й інтеграції комп'ютерно орієнтованих засобів з інформаційно-ресурсним забезпеченням, призначену для адаптації сучасного освітнього процесу до умов інформаційного суспільства.

Тобто ІОС – це складна система, що складається з різних підсистем (педагогічних, інформаційних, технічних і навчально-методичних), й спрямовано забезпечує освітній і супутні йому процеси, а також учасників цих

процесів (здобувачі освіти, педагоги), сукупність умов, технології, методи, засоби, пристрої, ресурси.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в аналізі основних напрямів організації ефективного інформаційно-освітнього середовища університету, як-от: використання систем дистанційного навчання, електронних бібліотек, систем електронного документообігу; організація баз даних університету й встановлення взаємозв'язків між ними в єдиній інформаційній системі; використання Інтернет-порталів для взаємодії між учасниками освітнього процесу й ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоочко Т. В. Інформаційно-освітнє середовище вищого навчального закладу. *Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі : матеріали 3-ї науково-практичної конференції, 18-20 жовтня 2011 року, Львів; Національний університет «Львівська політехніка»*; редколегія : Д. В. Федасюк, Л. Д. Озірковський, Т. В. Чайківський. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. С. 6-9.
2. Долинський Є. В. Впровадження інформаційно-освітнього середовища для підготовки майбутніх перекладачів. *Особистість студента і соціокультурне середовище університету в суспільному контексті : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 2 червня 2017 р.)*. Київ, 2017. С. 150–154.
3. Інформаційно-освітнє середовище професійно-технічних навчальних закладів: посібник / Карташова Л. А., Юрженко В. В., Гуралюк А. Г., Липська Л. В., Гуменна Л. С., Зуєва А. Б., Шупік І. М., Ростока М. Л., Шевченко В. Л. Київ: ПТО НАПН, 2017. 124 с.
4. Освітнє середовище для підготовки майбутніх педагогів засобами ІКТ : монографія / Р. С. Гуревич, Г. Б. Гордійчук, Л. Л. Коношевський, О. Л. Коношевський, О. В. Шестопа; за ред. проф. Р. С. Гуревича. Вінниця : ФОП Рогальська І. О., 2011. 348 с.
5. Панченко Л. Ф. Теоретико-методологічні засади розвитку інформаційно-освітнього середовища університету : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.10. / Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Луганськ, 2011. 508 с.
6. Радченко М. В. Творчість як феномен в умовах освітньо-інформаційного середовища. *Навчально-дослідницька діяльність дітей: досвід організації, дидактичні напрацювання, особливості формування навчально-дослідницьких умінь : матеріали Всеукраїнської наук-практ. конф. (м. Кіровоград, 9–10 квіт. 2014 р.)*. Київ, 2014. С. 153.
7. Рахманов В. О. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх інженерів в умовах освітньо-інформаційного середовища технічного університету: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. / Нац. авіац. ун-т. Київ, 2019. 418 с.
8. Романова Г. М. Проектування інформаційно-освітнього середовища закладу освіти. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736133/1/%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%20%D0%93.%20%D0%9C..pdf> (дата звернення: 16.09.2024)
9. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/246420577> (дата звернення: 16.09.2024)
10. Топузов М. Інформаційна домінанта освітнього середовища навчальних закладів. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/706824/1/07M_Topuzov.pdf (дата звернення: 16.09.2024)
11. Топузов М. О. Розроблення змісту проектування інформаційно-освітнього середовища ВНЗ у системі організаційно-економічного механізму. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. Київ. 2012. № 3 (65). С.210–215.

12. Шахіна І. Ю. Визначення і напрями створення інформаційного освітнього середовища. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно технічної еліти* : зб. наук. пр. Харків : НТУ «ХПІ», 2013. Вип. 36-37 (40-41). С. 245-255.

13. Яновський А. Інформаційно-освітнє середовище в умовах дистанційного навчання. *Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка»*. 2019. Том 4, №30. С. 310–315.

REFERENCES

1. Biloochko T. V. Informatsiino-osvitnie seredovyshe vyshchoho navchalnoho zakladu [Information and Educational Environment of Universities]. *Innovatsiini kompiuterni tekhnologii u vyshchii shkoli : materialy 3-yi naukovo-praktychnoi konferentsii, 18-20 zhovtnia 2011 roku, Lviv; Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnika»; redkolehiia : D. V. Fedasiuk, L. D. Ozirkovskiy, T. V. Chaikivskiy*. Lviv : Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2011. S. 6-9. [in Ukrainian]

2. Dolynskiy Ye. V. Vprovadzhennia informatsiino-osvitnoho seredovyshe dlia pidhotovky maibutnikh perekladachiv [Implementation of an Information and Educational Environment for Training Future Translators]. *Osobysti studenta i sotsiokulturne seredovyshe universytetu v suspilnomu konteksti : materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kyiv, 2 chervnia 2017 r.)*. Kyiv, 2017. S. 150–154. [in Ukrainian]

3. Informatsiino-osvitnie seredovyshe profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv [Information and Educational Environment of Vocational Schools]: posibnyk / Kartashova L. A., Yurzenko V. V., Huraliuk A. H., Lypska L. V., Humenna L. S., Zuieva A. B., Shupik I. M., Rostoka M. L., Shevchenko V. L. Kyiv: IPTO NAPN, 2017. 124 s. [in Ukrainian]

4. Osvitnie seredovyshe dlia pidhotovky maibutnikh pedahohiv zasobamy IKT [Educational Environment for Training Future Teachers Using ICT]: monohrafiia / R. S. Hurevych, H. B. Hordiichuk, L. L. Konoshevskiy, O. L. Konoshevskiy, O. V. Shestopal; za red. prof. R. S. Hurevycha. Vinnytsia : FOP Rohalska I. O., 2011. 348 s. [in Ukrainian]

5. Panchenko L. F. Teoretyko-metodolohichni zasady rozvytku informatsiino-osvitnoho seredovyshe universytetu [Theoretical and Methodological Bases of Development of the University Information and Educational Environment]: dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.10. / Derzhavnyi zaklad «Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka». Luhansk, 2011. 508 s. [in Ukrainian]

6. Radchenko M. V. Tvorchist yak fenomen v umovakh osvitno-informatsiinoho seredovyshe [Creativity as a Phenomenon in the Conditions of the Educational and Information Environment]. *Navchalno-doslidnytska diialnist ditei: dosvid orhanizatsii, dydaktychni napratsiuvannia, osoblyvosti formuvannia navchalno-doslidnytskykh umin : materialy Vseukrainskoi nauk-prakt. konf. (m. Kirovohrad, 9–10 kvit. 2014 r.)*. Kyiv, 2014. S. 153. [in Ukrainian]

7. Rakhmanov V. O. Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnikh inzheneriv v umovakh osvitno-informatsiinoho seredovyshe tekhnichnoho universytetu [Theoretical and Methodological Bases of Training Future Engineers in the Conditions of Educational and Information Environment of a Technical University]: dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04. / Nats. aviats. un-t. Kyiv, 2019. 418 s. [in Ukrainian]

8. Romanova H. M. Proiektuvannia informatsiino-osvitnoho seredovyshe zakladu osvity [Designing the Information and Educational Environment of an Educational Institution]. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736133/1/%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%20%D0%93.%20%D0%9C..pdf> (data zvernennia:16.09.2024) [in Ukrainian]

9. Stratehiia rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini [Strategy for the Development of the Information Society in Ukraine]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/246420577> (data zvernennia:16.09.2024) [in Ukrainian]
10. Topuzov M. Informatsiina dominanta osvitnoho seredovyshcha navchalnykh zakladiv [Information Dominant in the Educational Environment of Universities]. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/706824/1/07M_Topuzov.pdf (data zvernennia:16.09.2024) [in Ukrainian]
11. Topuzov M. O. Rozroblennia zmistu proektuvannia informatsiino-osvitnoho seredovyshcha VNZ u systemi orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu [Development of the Content of Designing the Information and Educational Environment of Universities in the System of Organisational and Economic Mechanism]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnolohii ta dyzainu*. Kyiv. 2012. No 3 (65). S.210–215. [in Ukrainian]
12. Shakhina I. Yu. Vyznachennia i napriamy stvorennia informatsiinoho osvitnoho seredovyshcha [Definition and Directions of Creating an Information Educational Environment]. *Problemy ta perspektyvy formuvannia natsionalnoi humanitarno tekhnichnoi elity : zb. nauk. pr. Kharkiv : NTU «KhPI»*, 2013. Vyp. 36-37 (40-41). S. 245-255. [in Ukrainian]
13. Ianovskyi A. Informatsiino-osvitnie seredovyshche v umovakh dystantsiinoho navchannia [Information and Educational Environment in the Context of Distance Learning]. *Naukovyi zbirnyk «Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka»*. 2019. Tom 4, No 30. S. 310–315. [in Ukrainian]

CONTENT OF THE CONCEPT «INFORMATION AND EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF THE UNIVERSITY»

Serhii Petrenko

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Information Technology and Modeling,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0002-5311-0743

e-mail: serhii.petrenko@rshu.edu.ua

Abstract. Based on the above definitions, it is proved that today there is no terminological unity of scientists in the interpretation of the content of the concept of «information and educational environment»: scientists interpret the information and educational environment as a set of hardware and software tools for storing, processing and transmitting information; as a set of conditions for the implementation of ICT in the educational process, as a pedagogical system (or a subsystem of the pedagogical system), etc.

Some definitions focus on the educational component, others on the technical and teaching tools used to implement the educational process, while others focus on software, etc.

It has been found that the information and educational environment of a university should be understood as a purposefully built innovative pedagogical system in educational activities, created on the basis of modern pedagogical, information and communication and distance technologies, methods and integration of computer-oriented tools with information and resource support, designed to adapt the modern educational process to the conditions of the information society. IES is a complex system consisting of various subsystems (pedagogical, informational, technical and educational-methodical),

which provides educational and related processes, as well as participants in these processes (students, teachers), a set of conditions, technologies, methods, tools, devices, resources.

The structure of IES (level of IES hardware; level of software and information systems; level of communication technologies; level of education technologies; organizational/functional level (forms of conducting educational and extracurricular activities, management of the educational process); resource level (accumulation, storage and provision of resources) is outlined, the principles of building the information and educational environment of the university (multicomponent, integrity, complexity and information content, distribution, adaptability, unity, fundamentality, security).

Keywords: information and educational environment of the university, pedagogical system, approaches, educational resources, information technologies, tools.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2024 р.

Електронне науково-методичне видання

**Педагогічна наука і освіта
XXI століття**

Науково-методичний журнал

Випуск 3

Упорядники:

**проф. Пустовіт Г. П., проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.,
доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.**

**Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ**

Рекомендовано до оприлюднення 31.10.2024 р.
Ум. друк. арк 20,49.

П 24 Педагогічна наука і освіта XXI століття: науково-методичний журнал. Вип. 3. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.: Г. П. Пустовіт; ред. кол.: Г. П. Пустовіт, Н. О. Остапчук та ін. Рівне: РДГУ, 2024. 345 с.

УДК 37: 001 «20»

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2024